

beginning of the 21st century, organizations and institutions that improve the qualifications of pedagogues of preschool education institutions faced a relevant question.

In order to ensure high-quality mastering of digital technologies by pedagogues, professional development programs should include topics, the study of which will help prepare for the implementation of the Updated Basic Component of Preschool Education named "Computer Literacy".

It is determined that at the beginning of the 21st century, business and role-playing games, simulation games, trainings, project activities, teamwork, etc. became effective forms of working with pedagogues. It is noted that training must necessarily be accompanied by the analysis of practical cases on the topics being studied, as well as practical work with digital devices with mandatory performance of practical tasks.

It is concluded that at the beginning of the 21st century, the development of the information and digital competence of pedagogues of preschool education institutions provides an opportunity to interest children of the modern generation and successfully implement the invariant component of the Updated Basic Component named "Computer Literacy", and the high-quality training of educators of preschool education institutions for the implementation of this component in the conditions of postgraduate education institutions can significantly improve the quality of the educational process in kindergartens.

Key words: preschool education institution, the beginning of the 21st century, information and digital competence, postgraduate education, pedagogues, computer literacy.

Дата надходження статті: 28.10.2022 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Данилюк С. С.

УДК 373.2.011.3-51:378.046-021.68 (477)

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi52.405>

Кузьменко В. В.*,

orcid.org/0000-0002-5424-8234

РОЛЬ МЕТОДИЧНИХ КАБІNETІВ НА ГРОМАДСЬКИХ ЗАСАДАХ У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В 60-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ

Статтю присвячено висвітленню історико-педагогічного аспекту особливостей становлення й організації нової форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільних закладів – методичні кабінети на громадських засадах.

Установлено, що першу спробу організувати подібний методичний кабінет було прийнято у м. Феодосія Кримської області в 1960 році. Як стало відомо, пізніше кабінет на громадських засадах займався щорічним проведенням курсів для педагогічних працівників дошкільних закладів, які не мали спеціальної освіти. Установлено, що досвід цього кабінету було висвітлено та рекомендовано до ознайомлення колегією Міністерства освіти УРСР на сторінках Збірника наказів та інструкцій Міністерства освіти Української РСР у 1964 році.

Розглянуто та схарактеризовано основні напрямки роботи методичних кабінетів на громадських засадах різних областей Української РСР, зокрема Кримської, Херсонської та Дніпропетровської областей.

Також висвітлено роль таких кабінетів у професійному розвитку педагогічних працівників дошкільної галузі Херсонської області, увагу яких було спрямовано не тільки на проведення курсів підвищення кваліфікації, але й на організацію шефства над районними дитячими садками щодо організації педагогічної просвіти серед населення.

*© Кузьменко В. В.

Окреслено коло питань, які розглядали на рівні подібних методичних кабінетів на громадських засадах у Дніпропетровській області, зокрема це курсова, семінарська перепідготовка, ознайомлення з новинками педагогічною й методичною літературою. Визначено, що вищезазначені методичні кабінети на громадських засадах працювали спільно з інститутами удосконалення кваліфікації вчителів.

Перспективи подальших наукових пошуків полягають у вивченні питання практичного використання матеріалів цього дослідження в професійному розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Ключові слова: професійний розвиток, підвищення кваліфікації, педагогічні працівники, методичні кабінети на громадських засадах.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освітньої галузі спостерігаємо зміни в законодавстві, що стосуються питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема й педагогів закладів дошкільної освіти (2019 р.). Відповідно до вищезгаданої Постанови суб'єктом підвищення кваліфікації може бути освітній заклад, наукова установа, юридична чи фізична особа, зокрема громадська організація, що має програму підвищення кваліфікації згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України [1].

Під час історико-педагогічного дослідження особливостей організації післядипломної освіти педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у 50-х – 90-х роках подібні форми підвищення кваліфікації на громадських засадах створювали й на початку 60-х років ХХ століття на території України, що було пов'язано з неспроможністю інститутом удосконалення кваліфікації охопити велику кількість педагогічних працівників. Проте, на відміну від сучасного «прототипу» підвищення кваліфікації, такі громадські установи працювали спільно з інститутами удосконалення кваліфікації вчителів.

Аналіз досліджень. Особливості організації професійного розвитку педагогів різного профілю висвітлено в дисертаційних дослідженнях таких вітчизняних науковців, як-от: І. Жорова, С. Крисюк, А. Кузьмінський, А. Опольська, В. Примакова, Г. Чух та ін.

Проте питання становлення, розвитку та організації подібної форми професійного розвитку педагогів дошкільної галузі зазначеного хронологічного проміжку досліджено в наукових колах недостатньо, тому **метою статті** є висвітлення ролі методичних кабінетів на громадських засадах у професійному розвитку педагогічних працівників дошкільних закладів України в 60-х роках ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Суттєвою допомогою в професійному зростанні педагогічних працівників дошкільної галузі в 60-ті роки ХХ століття стало створення методичних кабінетів, які діяли на громадських засадах та розвивали творчу думку вихователя. Така форма підвищення кваліфікації стала своєрідною новацією періоду 60-х років ХХ століття.

Досліджуючи архівні джерела, у доповідній записці знаходимо інформацію щодо роботи одного з перших методичних кабінетів дошкільного виховання на громадських засадах, який було організовано у м. Феодосія Кримської області в 1960 році. У складі активу кабінету було 30 осіб, кожен з яких відповідав за певну ділянку роботи: за проведення масових заходів, консультацій, за організацію педагогічних виставок, тематичних гуртків, педагогічної пропаганди серед населення [3].

Основна увага кабінету була спрямована нововідкритим дитячим закладам, зокрема яслам-садкам, створенню в них педагогічних та дитячих колективів; питанням наступності у вихованні дітей переддошкільного і дошкільного віку, дитячого садка та школи.

З 1961 року кабінет щорічно проводив на громадських засадах курси для вихователів дошкільних закладів, які не мали спеціальної освіти. Для читання лекцій на курсах залучали актив кабінету й практичних працівників дошкільних закладів. Курси

висвітлювали методики дошкільного виховання, прийоми роботи кращих вихователів, надавали практичні вміння.

Значне місце в діяльності кабінету займала робота з керівниками методичних об'єднань. З метою удосконалення змісту й урізноманітнення форм методичної роботи для керівників методоб'єднань проводили одноденний семінар-практикум. Окрім цього, проводилася робота по вивченню, узагальненню та поширенню передового досвіду роботи дитячих закладів і педагогів-майстрів, яка пізніше ставала надбанням для усіх працівників дошкільної галузі міста. Значну увагу було приділено й працівникам колгоспних дошкільних закладів, зокрема для яких, актив кабінету систематично організовував курси на місцях, надавав консультативну допомогу вихователям і завідувачам.

Пізніше (1964 р.) колегією Міністерства освіти УРСР затверджено постанову «Про схвалення досвіду роботи методичного кабінету дошкільного виховання на громадських засадах м. Феодосії Кримської області», у якій було рекомендовано обласним, міським, районним відділам народної освіти ознайомитися з досвідом роботи цього методичного кабінету та використовувати його в роботі [3].

У 1963 році подібний кабінет було створено в Херсонській області (м. Нова Каховка), яким, окрім проведення обласних курсів підвищення кваліфікації для колгоспних і радгоспних дитячих садків, також було організовано шефство над районними дитячими садками щодо організації педагогічної просвіти серед населення (доповіді, бесіди, батьківські конференції). Попри роботу 4 методичних об'єднань, 2 шкіл передового педагогічного досвіду, на той момент методичний кабінет на громадських засадах не мав суттєвого впливу на професійний розвиток педагогічних працівників дитячих садків, оскільки тільки розпочинав свою діяльність у цьому напрямі [4].

У 1965 році в Дніпропетровській області налічувалося 14 таких кабінетів. У наступні роки аналогічні методичні кабінети створювали в Дніпропетровську, Кривому Розі, Марганці, Нікополі, Новомосковську, Жовтих Водах, у П'ятихатському, Павлоградському, Петропавлівському районах. Кабінети очолювали досвідчені педагоги, найкращі дошкільні працівники з великим стажем роботи і організаторськими здібностями. керівництво діяльністю кабінетів на громадських засадах здійснювала рада кабінету, до складу якої входило 9–14 осіб [2, с. 29].

Особливо велику допомогу надавали під час вивчення проекту нової програми виховання в дитячому садку. Перехід дитячих садків на роботу за цим проектом викликав безліч труднощів, зокрема в організації життя дітей за новим режимом дня, у здійсненні принципу поступовості та послідовності в роботі з дітьми. У зв'язку з цим методичні кабінети проводили курси та семінари-практикуми, організовували взаємовідвідування дитячих закладів, лекції з різних питань життєдіяльності дітей у дитячому садку. Багато з них мали постійнодіючі виставки, вітрини з новинками педагогічної та художньої літератури, списки рекомендованої літератури для завідувачів та вихователів дошкільних закладів [там само]. Поза увагою не залишалися й колгоспні дошкільні заклади, оскільки для них у вищезазначених кабінетах було створено стенд, оформлений матеріалами щодо організації дитячого садка в колгоспі. На ньому розташовували інформацію про планування та облік виховної роботи з дітьми, орієнтовні плани роботи завідуючих і вихователів, також збірники літератури та музичних матеріалів.

Висновки. Отже, методичні кабінети на громадських засадах стали новою формою підвищення кваліфікації в професійному розвитку педагогічних працівників дошкільних закладів України в період 60-х років. Також треба зазначити, представлена форма стала суттєвим методичним доповненням до роботи кабінетів дошкільного виховання при обласних інститутах удосконалення вчителів, що мало позитивний вплив на підготовку компетентних педагогів, здатних реалізовувати освітню політику досліджуваного періоду.

Перспективи подальших наукових пошуків полягають у вивченні питання практичного використання матеріалів цього дослідження в професійному розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників: постанова кабінету міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
2. Лозовська Т. На громадських засадах. Дошкільне виховання. 1965. № 10. С. 29–34.
3. Про досвід роботи методичного кабінету дошкільного виховання на громадських засадах м. Феодосії Кримської області. Збірник наказів та інструкцій Міністерства освіти Української РСР. 1964. № 14. С. 2–6.
4. Справка и информация о работе методического кабинета на общественных началах работников детских садов г. Новой Каховки. Державний архів Херсонської області. Ф. Р-2419, оп. 2, спр. 245. 26 арк.

References:

1. Some issues of improving the qualifications of teaching and scientific-pedagogical workers, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 21, 2019 No. 800. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Lozovska, T. (1965). Na hromadskykh zasadakh [On a voluntary basis]. *Doshkilne vykhovannia*, 10, 29–34 [in Ukrainian].
3. Pro dosvid roboty metodychnoho kabinetu doshkilnoho vykhovannia na hromadskykh zasadakh m. Feodosii Krymskoi oblasti [About the work experience of the methodical office of preschool education on a voluntary basis in Feodosiia, Crimean region]. (1964). *Zbirnyk nakaziv ta instruksii Ministerstva osvity Ukrainiskoi RSR*, 14, 2–6 [in Ukrainian].
4. Spravka i informatciia o rabote metodicheskogo kabinetu na obshchestvennykh nachalakh rabotnikov detskikh sadov g. Novoi Kakhovki [Certificate and information about the work of the methodical office on a voluntary basis for kindergarten workers in Nova Kakhovka] (Fund R-2419. Inventory 2. File 245. Leaf 26). Central State Historical Archive of Kherson region, Kherson [in Russian].

Kuzmenko V. V.,
orcid.org/0000-0002-5424-8234

THE ROLE OF METHODOLOGICAL OFFICES ON A VOLUNTARY BASIS IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHING STAFF OF PRESCHOOL INSTITUTIONS OF UKRAINE IN THE 60S OF THE 20TH CENTURY

The article is devoted to highlighting the historical and pedagogical aspect of the peculiarities of the formation and organization of such a new form of professional development of teaching staff of preschool institutions as methodical offices on a voluntary basis.

It has been found in the article that the first attempt to organise a similar methodical office was made in Feodosiia, Crimean region, in 1960. As it became known later, the office was engaged in conducting annual courses for teachers of preschool institutions who didn't have special education on a voluntary basis. It has been established that the experience of this office was highlighted and recommended for review by the board of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR on the pages of the Collection of Orders and Instructions of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR in 1964.

The main directions of the work of methodical offices on a voluntary basis of various regions of the Ukrainian SSR, in particular: Crimean, Kherson and Dnipropetrovsk regions, have been examined and characterized.

We have also highlighted the role of such offices in the professional development of teaching staff in the preschool branch of the Kherson region, whose attention was directed not only to conducting advanced training courses, but also to the organization of patronage over district kindergartens regarding the organization of pedagogical education among the population.

The range of issues that were considered at the level of similar methodical offices on a voluntary basis in the Dnipropetrovsk region has been outlined, in particular, course, seminar retraining, familiarization with new pedagogical and methodical literature. It has been determined that the above-mentioned methodical offices worked together with institutes for improving the qualifications of teachers on a voluntary basis. The prospects of the following scientific researches consist in the study of the practical use of the materials of this study in the professional development of teaching staff of preschool education institutions.

Key words: professional development, advanced training, teaching staff, methodical offices on a voluntary basis.

Дата надходження статті: 27.10.2022 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Данилюк С. С.

UDC 378.1

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi52.408>

Petrenko H. O.*,

orcid.org/0000-0002-5233-4219

THE MUSICAL CULTURE AND EDUCATION DEVELOPMENT IN THE TAVRIA GOVERNORATE IN THE SOUTH OF UKRAINE IN THE LATE 19TH AND EARLY 20TH CENTURIES

The article examines musical culture and education formation and development in the Tauria governorate in the late 19th and early 20th centuries. This period in the Southern region of Ukraine is characterized as an era of social and cultural uplift, progressive changes in the educational system, and enhancing the role and place of music and singing in students' education. Moreover, it is marked by increased attention of the governorate residents to the problems of musical and aesthetic education of children and youth, the growth of public and private educational initiatives, and the formation of general and professional music education.

The article identifies the reasons for the greater intensity of the education system development in the Crimean districts compared to the mainland ones; it also provides statistical data on the people's literacy and education rate in the Tauria governorate in the early 20th century. The article also explains the role of private musical institutions and the influence of the artistic intelligentsia, outstanding musicians and composers on the musical culture and education development in the region.

The article highlights that in the late 19th century, Yalta became – to a certain extent – a cultural centre of the Tauria governorate due to its well-developed concert and theatre infrastructure. Yalta and Simferopol have become a focus of establishing public associations with outreach, organizational, musical and educational functions. Activities of the members of these musical societies in Crimean cities resulted in the opening of music courses and classes and one of the first people's music schools in the Russian Empire with free-of-charge tuition. Besides, they arranged public concerts, music evenings, and tours of prominent composers and musicians.

The article provides a historical analysis of the establishment of branches of the Imperial Russian Musical Society (IRMS) in the Tauria governorate, the role of the IRMS in the concert, performance and educational activities, its impact on the cultural, educational and social processes in the South of Ukraine, in particular, the establishing the institution of a secondary level of professional musical education – the Simferopol Musical College.

Key words: musical culture, musical education, musical classes, musical school, musical college, Russian Musical Society, Tauria governorate, South of Ukraine.

*© Petrenko H. O.